

قياغك موك ميفتى اوقرىكنا

تورلك بوردى

ناشرى : تورلك بوردى

مدبرى : آق چوره اوغلى يوسف

۱۲۷ صاى ۱۱ جلد ۵ يىل

۱۹ كانون ئانى ۱۳۳۲

۲۳ صاى ۱۳۳۲

تربیه بداییه

-۴-

ذوق سلیم و حسن بدلی تربیه سنک مکتبه طائد و سائطندن بخته باشلامادن اول عمومی محیط تأثیراتنده بر آن ایچون توقف ایتمک ایستیورم .

اطرافره باقدجه بزی هر وجهله اینجیته بیله جک ماهیتده بولنان اشیا و حادثات آراسنده بدلی دویغولریمیزی کیرهمن قسملرکده تعداد ایدیله میه جک قدر مبدول اولدیغنی کوریوروز. انسان عمومی یرلری بالخاصه چوجوقلرک فضلجه تماس ایتدکلری تیاترو ، سینما ، قره کوز و مداح کی بجمملری دوشوندکجه (روسو) نک «امیل» نده «هرشی صانعک آلدن چیقارکن آیدر» هرشی انسانلرک آلرنده بوزولور . «مقدمه سیله باشلایان سوزلرینه بوتون قلیله طرفدار اولیور . قبولرینک اوکنده موسیقی شکلنده کی چیغیرتغانلریله ، یازیلرنده ، رسملرنده ، رنگلرنده بیله برقطره آهنگ و ظرافت بولنمایان اعلانلریله چوجوقلری جلب ایدن تماشا کاهلریمیزک عظیم برا کثرتی بنالری، داخلی ترتیلری، عرض ایتدکلری تماشالار اعتباریله هرکس ایچون ، بالخاصه چوجوقلر ایچون نه قدر الیم تأثیرلری حائر درلر . هر مملکتده تیاترو عمومی حرثک انکشافی ایچون الک مهم بر مؤثر اولیور . ادبیات جریانلرینک بویوک خطلری، موسیقی، لسان و رسمک کوزل نمونلری، اوزاق ویا کچمش قوملرک مخصوصاتی بدیع بر خلاصه طرزنده تیاترولرد . تلقی ایدن خلق اوزون مطالعه و تحصیله محتاج اولمق سزین سویه سنی یوکسکتمش اولیور . عوام بیله تماس ایده میه جکی یوکسک عالمدرده، اسکی سرای و کبار حیاتلرنده ماصل قونوشولدیغنی ، ماصل کینیلدیکنی، ماصل دوشمه و تزینات یاییلدیغنی آ کلابه رق ذوق ایچون انتخابلر یایمغه و (فه نوری) لرک و داهادورلو کوزه لک لک دلالتیله نروت خیال اکتساب ایتمک امکان بولیور . اک امید ایدیلمه یین ایش آدملرینک بیله سزه یوکسک اثرلردن، بسته لردن، بویوک صنعتکارلردن بحث ایدم . بیلمه لری آنجق تیاترو سایه سنده دکلیدر ؟

حالبوکه بزده بدلی هیجان و یا هیچ اولمازسه ذوقه طائد اوافق بر اطمینان ایله تیاترو بنالرینک ترک ایدلیدیکی واقعا هر حالده بک نادر استثنالردندر . هیچ اولمازسه تیاترولرد طیبی و تمیز بر تورکجه ایشیتیمک ممکن اولسه یدی . هیات ! لسانه یابانچی او یونجیلرک خلقه و کنجاکه تأثیری بوکون بعض آ نامکتبلرنده ملیت و لسانه یابانچی معلمه لرک کوچوک تورک یاورولرنده یابانلری طیبی اولان عمومی ولسانی تأثیر قدر فنا و شایان اسفدر . بحث ایتدیکم آ نامکتبلرنده بولنمش چوجوقلرک « صوص اول ! » شیوه سنده تورکجه سویله مه لرینه قیاساً تیاترولره فضلگیدن قیزلریز آراسنده طبق اورادم کی کی ایگرمه تی بر صدا ایله قونوشانلره نه قدر تصادف ایتدم . مع مافیه تلقین و تقلیده قابلیتله ممتاز اولان چوجوقلرک طالنه او مؤسسه لرک تأثیری یالکیز بو قدرله قالسه ینه بک خفیف اولوردی .

اخلاق و ذوق ایچون بر ترتیبتکاه اولق لازم کلن بوتجارتخانه لری ایفا ایتدکلری معکوس خدمتی

هیچ اولمازسه یاورولریزدن دریغ ایتسه لردی ... فقط بوفدا کارلنی کندیلرندن امید ایتک البته سافدرونلق اولور .

سینه مال آوروپاده اولدینی کبی چوجوقلره مخصوص شریه لر تدارکنه وکونلر تخصیصنه مجبور ایدلسه و موجب تحسین شریه لری چوجوقلرک ضررینه تشهیردن ممنوع بولندی ریه ، قره کوز و مداح کبی اکثریتله یک غلیظ اولان تحلفلرک غلطلری ضابطه بدیعه و اخلاقیه جه تخفیف اولنسه ، دیلوماسی اطبا کبی جاهل تماشاچیلر و طلوعاتیجیلر سربست بیراقیلماسه خلغمز و بالخاصه چوجوقلریمز بر خیلی ذوق و اخلاق خسته لقلرندن قورتاریلش اولور لردی . «زورسان» ایتالیاده انسانلرک صنعتکار دوغمالرینک سینی کندی کندینه سورارق «چونکه - دیور - اونلر کوزه لکارله محاطدر . بز ، فرانسزلر ایه چرکینلک و عادیلک ایچنده یاشیورز .» عینی تلفه مملکتیمز حقنده اظهار ایدیلسه اوبویوک قادینک اختیار ایتدیکی قدر مبالغه یاییلمش اولمازدی .

مملکتده صنعتک بو قدر چوراق قالمه سینه ایچنده یاشاویغمز محیطک ، تعقیب ایتدیگمز طرز حیاتک فعلی تأثیرلری وار . ایصسز ، اولومچه لرک ، آفاجسز ، چیچکسز ، دار و کیرلی سوقاقلرک ضباسز ، قسوتلی اولرنده حقیقی برصنعت حیاتک فیشقیرماسی بکله مک برمالخولیا اولور .

ملی ذوقی یوکسکتمه خصوصنده کی وسائط میاننده مدنی مملکتلرده یالکز منتظم سوقاقلر ، عمومی باغچه لر ، موزهلر ، هیکلر ، تیاترولر یاییلمقه اکتفا ایدیلیور ، حتی بعضی شهرلرده خلق اولرینی چیچکلرله سوسله مک خصوصنده تشویق ایدیلرک اذیاده موفق اولانلره اکرامیه لر توزیع اولونیور . بوسایده مثلا زورمخ کبی بعضی مملکتلر بالقونلرندن برر چیچک باغچه سی طاشان بنالریله باشدن باشه برشهره رمن حالنده درلر .

چیچک اونلرک حیاته نه قدر چوق قاریشمشدر . بازاردن عودت ایدن برایشی قادینک سبزه سپته ، متواضع بر عمله صوفراسنه و ارنجه یه قدر هر برده چیچک محقق تصادف اولنان بر احتیاجدر . یالکز حیات دکل ، اولوم بیله چیچکلردن محروم بولونیور . من ارستان مصنع تره لری ، آبدلری ، بویوک و کوچوک هیکلریله برصنعت مشهری اولدینی قدر عادتاً بر چیچک باغچه سی کیدر . انسان او کوزل چیچکلی مقبره لر آرسنده گزه رکن اولومدن داها آز توحش ایدر . بوگون بزمک معزز وجودلری سینه سینه تودیع ایتدیگمز طوبراقلر بردها زیارت ایدیله میه جک درجه ده پریشان و یأس آوردر . مزین تره لر ، آبدانه مجاور مقبره لر باقیلیرسه اجدادیمزک بو خصوصده بزدن یوکسک دوشوندکری گوردولیور .

خلق بشیکدن مزاره قدر کوزه لکارله محاط بولوندیران عوامل محیطیه مک بردن بره تحقیقی ایسته مک شبهه سز محالی بکله مک اولور و بزده محیط عمومینک بوتقصانی ینه اک چوق مکتبلردن باشلامق صورتیه تصحیح و تلافی یه چالیشمقدن باشقه چاره یوقدر ظن ایدرم .

شوالده مکتبک داخل و خارجنی ذوق سلیم اوزرنده مسعود ایزلر بیراقه جق صورتده تنظیم وترین ایتک ایچون یاییلان و یاییلماسی ممکن اولان مساعی و تداییردن بحث ایدم :

چوجوقلق خاطرله رینی نشر ایدن مؤلفلر آرسنده مکتب محیطدن دویقلری نفرت واستکراهی

سویله یئرلر ایچنده او قودقلری بنالری ، خارجی و داخلی جاذبه سزلیکلری ، قالین دیوارلری ، دیر پارماقلقلری ، بوش آلولاری ، راطب و مظلم تنفسخانه لریله برر محبس حالده تصویر ایدنلریک چوقدر . کرک بوشکایتلرک حاصل ایتدیکی عکس تأثیر ایله ، کرک ملی حرنک مکتبدن اعتباراً اعلامی اندیشه سیله آوروپانک هر طرفنده ذوق وضعتک مکتبلرمداخله جالیشان برچوق هیئتلر تشکل ایتدی .

مکتبده صنعتی ترویج ایدن حرکاتک ایلاک دفعه آلمانلاردن دوغدیغی سویلیورلر . اوراده بدیی تربیه خصوصنده کی شخصی کشتلر ، نهایت هامبورغده معلملردن متشکل مهم بر جمعیتی وجود کتیریور . مختلف وسائط ایچون طقوز شعبه یه آیرلمش اولان بوجمیت منتظماً ویردیکی قوتفرانسلر وقونسرلردن ماعدا واسطه نشر افکار اولق اوزره آیلق بر مجموعه یه ده صاحب بولونیور . بوقیل معلم جمعیترینه مقابل آلمانیاک بعض شهرلرنده (حیات اطفالده صنعت) عنوانیله ابویندن متشکل جمعیترده وارکاک مهمی برلینده اولوب ۱۹۰۱ ده بونام ایله برسرکی کشاد ایتمشدر . بوسرکی « مکتب یووانسک تربیتی » « مکتبیلرک رسملری » ، « رسملی کتابلر » اسملریله اوچ قسمی محتوی ایش . آلمانیاک بوتون عرفان مرکزلی یابوقیل جمعیتریه یاخود مکتب ترینیاتی ایچون مهم مبلغلر تخصیص ایدن بلدیله لریله بومقصدی ترویج ایدیورلر .

فرانسه ده مکتبی چیچکلرله دوناتارق جاذب ، شوق آلود بر یووه حاله کتیرمک فکری اون آلتنجی عصرده (مونته نی) طرفندن بیله سویلنمش اولقله برابر فعلیات خصوصنده بر تخمیلک ینه دیگر مملکتلرده قالمشدر . مع مافیله منفرد و داغینق تشبیلرک نتیجه سنده رئیس جمهورک حمایه سی واعیاندن موسیو « قویبا » نک ریاستیله الک بویوک صنعتکارلردن متشکل « مکتبده صنعت » عنوانیله ۱۹۰۷ شباطنده بر جمعیت ملیه تأسس ایتدی . غایه سی « چوجوغه طبیعت و صنعتی سودیرمک » ، مکتبی اونک ایچون داها جاذب بر حاله قویهرق ذوقک تشکیله و بالنتیجه کنجلیکده تربیه اخلاقیه واجتماعیه نک تخمه سه جالیشمقدر .

انگلترده ۱۸۸۳ سنه سندن بری « مکتب ایچون صنعت » اسمیله موجود اولان هیئت لوندره مکتبلرینک احتیاج صنعتی تأمیننه جالشمقده در . بوندن ماعدا فرانسه ده کنه مشابه آیریجه بر هیئتده تشکل ایتمشدر . انگلترده بالخاصه آمریقاد مکتب سرایلرینک سالون وقوریدورلری هیکلر ، تابلولر ، و هر نوع کوزللکلر ایله تزین ایدلمک اوزره آنجق اومملکتلر ایچون متصور اولاجق صورتده عظیم مبلغلر صرف ایدیورلر .

هولاندا ، اسویچره و بلجیکا کی آوروپانک کوچوک مدنیت اوجاقلرنده بو خصوصده کی غیرت استصفار اولنه میه جق درجه ده مهمدر . اسویچره نک برر انجی کی میفی میفی وتمیز شهرلرنده ابتدائی مکتبلری اوفاجق سرایلر حالده در . چوغنک شایان دقت و تاقینکار طرز معماریلری وار . همان هیمی نجره لرنده چیچکلری ، باغچه لرنده یشیلکلری ، کوشه لرندن وستونلرندن طیرمانان ظریف یاپراقلی نباتلریله برر مسعود یووه منظره سی عرض ایدرلر . شایان دقتدرکه مکتب بنالرینک تجدیدینه ابتدائی مکتبلرندن باشلامش و (معلم) ک هر نسخه سنده موجب شکایت وهجو اولان جنوره ده کی آسیکی برلیسه

طرزنده تالی مؤسسہ لر بوتربیده سوکھ بیراقیامشدر . (معلم) مجموعہ سنده تحسائی یازان محترم زائر جنورده ابتدائی مکتبلرینی یاخود یکی انشا ایدیلن قیز ایسه سفی ده زیارت ایتملی و بولردن بحث ایلہم لیدی . چونکہ بزه تسلی ویرہ جک نادر وقنا مثاللری آدامقدن زیاده عبرت بخش اولاجق ائی و مبدول دلیللری گورمکه محتاجز...

بلجیقانکده مکتب حیاتنده صنعتی ترویج خصوص سنده کی تشبثاتی فرانسه یه مشق تقلید اولاجق درجه ده فیاض ایدی .

صنایع نفیسه نک وطنی اولماسنه رغماً بوخصوصده گیری قالان ایثالیاده ونهایت اسپانیاوروسیہ ده بیله مکتبلرده صنعتک ترویجی ایچون یکی یکی تشبثلر ظهور ایتمکده در .

بزم ایچون اک شایان عبرتی قومشومن بولفارستانکده بومستله ده شایان تعداد فعالیتلر کوسترمش اولماسیدر . رسم معلمی موسیو (بالاشف) اسغنده برذات تربیة بدیعیہ نک صوفیہ ده ایلک تشبثکاری اولوق و بویوک رساملرک تابلولرینی مکتبلر ایچون قابل تدارک سهریلر حالنده نشر ایتمکله برابر (کنجملک تابلولری) عنوانیله بر کتابده تألیف ایلہمشدر .

بزده نه تدریسات خصوص سنده یاییلان انقلابات اناسنده، نه ده مکتب بناولوازمکک تجددیدی صره سنده بدیعی اندیشه نک بر موقع طوتمش بولندبغنی ظن ایتیورم .

بروغراملرده کی رسم ، موسیقی ، انشاد ، آل ایشلری و تربیة بدنیہ کی درسلرک بوخصوصده کی حصہ سی ، ظن ایدہ رم ، ترتیب و تدریس ایدہ نلرک اکثریتجه غیر مشعوردر .

بدیعی بر مقصدله اجتماع ایدہ ن (استانبول محبلری جمعیتی) مکتبلری صورت خصوصیه ده نظر دقتہ آلمقه لزوم گورمه مش و هر نوع تربیہ تأثیراتی تدقیق و اصلاح ایچون تأسس ایدہ ن (ملی تعلیم و تربیہ جمعیتی) ذوق و صنعت تربیہ سی خصوصی و شایان دقت بر نقطه دن گورمکی بلکه بر استعجال عدایله مشدر . مسئله نک اهمیت و دیگر تدابیر ایلہ برلکده یورومک خصوص سنده کی لزوم و امکانی تکرار ایتمکدن ایسه بزده تطبیق ایدیلہ بیله جک تدابیردن بحث ایتک داها مفید اولور .

اول امرده مکتب بناسی . علی الاطلاق محشم مکتب بنالری یاییلماسنی ایسته مک شہه سز خولیاکار برتمنی اولور . فقط اداره سنده ذوق اندیشه سی ده حاکم اولورسه اک غیر مساعد بنالرده ممکن مرتبه جاذب بر حاله نه دن افراغ ایدیلہ مه سین . المزده طبیعتک ابدال ایتدیکی وسائط وار . ذاتاً (فرو بهل) ک چوجوق باغچه لرندن ، یکی مکتبلردن ، آجیق هوا مکتبلرندن ، اورمانلرده تشکیل ایدلمش مکتبلردن ، تعطیل زمانلرنده قیرلرده یاییلان طلبه مستعمره لرندن غایه ، اک زیاده چوجوقلری سر بست بر طبیعتله حال تماسده بولوندرمق آرزوسی دکلیدر؟ مبدول هوا و ضیاء ، اغاچلر ، یشیلککلر و چیچکلر مکتبک اک قولای بولنور و اک زیاده مفید اولور زینت لیدر . بر چوق یرلرده خاطر لیورم که مکتب باغچه لری یا تماماً یاخود قسماً سبزہ باغچه سی حالته افراغ اولنور و اونک تأمین ایدہ جکی جزئی منفعت چوجوقلرک سر بست قوشوب اوینامالرینه ترجیح ایدیلیردی . قوناق ایکن اولدجه منتظم و چیچکللی باغچه لری بولنان بنالر مکتب اولدقدن سوکره آرتق ایچنده طاوق بسانه جکمش کی کولاک شکله گیره ر ، طرخلری ، حوضلری ،

فسقیه لری ابطال ایدیلیر . بلکه جو جوقلرک سربست اویناملری لزومی مدخل گی اکشایان دقت برلرکده اغاجلی وچیچکللی بولماسنه مانع عد اولتور .

طشمرلرده ، حتی استانبوله جوار کویلرده صانلغه بکزمه یین سفیل مکتب اودالرندن بحثه بیلم حاجت وارمی ؟ مملکتتمزده برآز سیاحت ایتش اولانلر بیلیرلرکه کوچوک ، بویوک هر شهریمزده اوزاقدن باقینجه اک حاکم یرلرده کوزمل بنالره تصادف ایدیلیر . بونلر مکتبدر . فقط مع الاسف بزمه عاند دکل . بنجه الکبسیط برکویه محتشم بر مکتب یایمق اسراف عد اولنه ماز . چونکه آناتولینک عمران وتمدتی تولید ایدمک اولان مکتبلر خلقه بنالریلده رهبر اولمالیدر . نمی اولتورکه مکتب بنالری ایچون برآز داها همت بذل ایدلمش وبالخاصه اولنلر یاقیشیر برطرز معماری اتخاذ اولنسون . آسکی ، متروک قوناقلرده ، سنده برقاج دفعه دیکیشدیریلن کیرا اولرنده بدیی دکل ، صهی ترتیباتده یاپاییلمک نه قدر مشکلدرد . مکتبلریمزی اول امرده بوجوبه لکدن قورقاراییلسهک برلشمکه اساسدن نیت ایتدیکمز ثابت اولوردی ...

کوجو کدم . چنکل کوینده اوطوریوردی . جامعک پاننده کی اودادن باشقه مکتب یوقدی . آکلاتمادن اذبرلتمک اصولی قدر مکتب اوداسنک باغچه سز ، دار وصیقیعی محیطی اورایه آنجق سوروکلنهرک کیتمه مه سبب اولوردی . او انسانده حوض باشنده باغچه ایچنده یکی انشا ایدیلن مکتب بیتدی . اولکنه نسبتله چوق منتظم وکوزمل اولان بونایه نه قدر علاقه وهیجان ایله قوشدینمی حالا خاطرلارم . صهی وبدیی احتیاجلری دوشونه مزدم ، فقط هر حالده حس ایدیوردم که طفلانه ضرورم بویکی بنایه انتساب ایله اوقشانیوردی .

بوگون عینی کویک جواره حاکم برتبه سنده کوچوک برآنا مکتبی (نوفر مکتبی) وارکه هوا و ضیاسیله ، محاط اولدینی طبیعت وایچنده یاشایان سربست روح اعتباریله تصور ایتدیکم غایه یه یک یاقیندر . اوراده اوقویه بیلمک ایچون ماضی یه رجوع ایتمک ایستردم .

هممز خاطر اتمزله ده بولورز که جوجوقلغک قلبی قازانه بیلمک ایچون مکتبه ایلمک موفقیتی بخش ایدن بنانک شکل خارجیسیدر . بومظهریتاک تمادیمی دیگر وسائلمک تأمین اولنمسیله ممکندر که اولنلردن ده تعقیب ایدمک مقاله ده بحث اولنه جقدر .

ابراهیم عمده السین

تخریض وانشقاد

تورک شاعری امین بکک شعرلرینک تحلیل

— امین بکک غایه سی ؛ تورک سازی ؛ دیداقیتیک اثرلره احتیاج ؛ فلسفی پارچه لر ؛ «دجله اوکنده» شعر وکولکسی بر خاطر ... —

شعرک اقسامی یینه شاعرلر وجوده کتیر برلر .. بونک ایچون نوعلری شخصه کوره ده کیشیر ... فقط عمومی بر نقطه نظردن اولنلری مختلف قسملره آیرمشلردر . بونلردن بر قسمی فردی دویغو